

Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelma 2021

Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelman tarkoitus ja tavoitteet

Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmassa suunnitellaan ja käsitellään kokonaisuutena pelastuslaitoksen valvontatoiminta, turvallisuuskoulutukset ja -viestintä. Valvonta- ja turvallisuusviestintäsuunnitelmat on yhdistetty vuodelle 2021 yhdeksi kokonaisuudeksi.

Pelastuslaitoksen on alueellaan valvottava pelastuslain 2 ja 3 luvun säännösten noudattamista. Valvonnan on perustuttava riskien arviointiin, ja sen tulee olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta. Valvontatehtävän toteuttamisesta on laadittava valvontasuunnitelma. Suunnitelmassa määritellään suoritettavat palotarkastukset ja muut valvontatoimenpiteet sekä kuvataan, miten valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan. Valvontasuunnitelman tulee perustua alueen pelastustoimen palvelutasopäätökseen.

Valvontatyön lisäksi pelastuslaitoksen on pelastuslain 27§:n mukaan huolehdittava alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä. Tavoite on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen, onnettomuuksien torjuntaan varautuminen, asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa sekä onnettomuuksien seurauksien rajoittaminen.

Pelastustoimelle on asetettu pelastuslaissa velvoite onnettomuuskehityksen seurantaan. Tähän kuuluvat onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehityksen seuranta. Näistä on tehtävä johtopäätöksiä, joiden perusteella on ryhdyttävä toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi. Toinen velvoite liittyy yhteistyöhön onnettomuuksien ehkäisyssä. Pelastuslaitosten tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa. (3)

Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisytyötä on totuttu johtamaan määrällisiin mittareihin perustuen. Tavoitteet ovat olleet valvottujen kohteiden tai turvallisuusviestinnässä tavoitettujen henkilöiden määriä. Viime vuosina pyrkimyksenä on ollut palvelutuotannon vahvempi perustaminen toimintaympäristön riskeihin, jotka ovat määrittäneet esimerkiksi valvontatyön painotuksia. Turvallisuusviestinnässä kansallisena ohjaavana asiakirjana on ollut turvallisuusviestintästrategia. (2)

Onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteitä suunnitellaan ja kohdennetaan entistä vahvemmin riskiperusteisesti esimerkiksi hyödyntämällä ja kehittämällä Uudenmaan alueen yhteistä riskianalyysiä. Onnettomuuksien ehkäisyssä hyödynnetään palontutkinnalla tuotettua tietoa. Toimintaa suunnitellaan asiakaslähtöisesti ja toteutetaan asiakkaille heidän tarvitsemiaan palveluita laadukkaasti ja tehokkaasti.

Uudenmaan alueen pelastuslaitosten HIKLU-yhteistyön avaintavoitteita ovat asiakaspalvelun yhtenäistämisen Uudenmaan alueella, suuronnettomuuksiin ja vaativiin johtamistilanteisiin liittyvän suorituskyvyn parantaminen, palvelutasopäätöksen mukaisen tason saavuttaminen ja työhyvinvoinnin kehittyminen muuttuvassa toimintaympäristössä. Onnettomuuksien ehkäisytyötä ohjaa erityisesti avaintavoite asiakaspalvelun yhtenäistämisestä.

Yhteinen onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelma tukee ja kehittää palveluiden yhdenmukaista ja kustannus- tehokasta järjestämistä sekä voimavarojen kohdentamista oikeisiin toimenpiteisiin oikea-aikaisesti riittävällä vahvuudella. Toiminnassa ja sen suunnittelussa otetaan entistä paremmin huomioon asiakas ja kehitetään palveluita asiakaslähtöisesti.

Palvelutasopäätöksen, riskianalyysin ja ilmiöiden vaikutukset suunnitelmaan

Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelma perustuu palvelutasopäätökseen sekä Uudenmaan pelastuslaitosten yhteiseen riskianalyysiin. Pelastuslaitoksen palvelutasopäätös on laadittu vuosille 2021-2024. Palvelutasopäätöksessä määritellään pelastuslaitoksen toiminnan tavoitteet, käytettävät voimavarat sekä tarjottavat palvelut ja niiden taso.

Palvelutason tulee vastata alueen riskejä ja uhkia, mitä varten Uudenmaan pelastuslaitokset ovat laatineet yhteistyössä riskianalyysin. Riskianalyysissa on esitetty toimintaympäristön kuvaus sekä siinä tapahtuneet ja ennustettavat muutokset ja muutosvoimat, onnettomuustilastojen ja asiantuntija-arvioiden perusteella tunnistetut keskeiset uhkat ja riskit, joihin pelastuslaitosten tulee varautua sekä arvio palvelutasosta suhteessa riskianalyysissa tunnistettuihin riskeihin. Riskianalyysitarkastelut, samoin kuin päätökset palvelutasosta, kattavat kaikki turvallisuustilanteet päivittäisistä onnettomuuksista sekä normaaliolojen häiriötilanteista poikkeusoloihin.

Uudenmaan pelastuslaitoksilla on käytettävissään useita erilaisia riskienhallinnan keinoja, joilla toimintaympäristön uhkiin ja riskeihin vastataan. Osa keinoista on ennaltaehkäiseviä ja niillä pyritään ensisijaisesti vähentämään onnettomuuksien lukumäärää sekä varautumaan onnettomuuksiin ja minimoimaan niiden seurausvaikutuksia etukäteen. Näillä onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteillä tuetaan yksittäisten ihmisten, yhteisöjen ja yhteiskunnan toimijoiden omatoimista varautumista sekä parannetaan heidän valmiuksiaan huolehtia ja ottaa vastuuta omasta ja ympäröivän yhteiskunnan turvallisuudesta. Keskeiset havainnot yleisestä toimintaympäristöstä liittyvät väestörakenteen muutoksiin, teknologian kehitykseen sekä sään ääri-ilmiöiden ja niiden aiheuttamien seurausvaikutusten lisääntymiseen.

HAVAINTO	TOIMENPITEET
Ikääntyneiden ja vieraskielisten osuus väestöstä kasvaa.	<ul style="list-style-type: none">Järjestö- ja viranomaisyhteistyön lisääminen.Turvallisuusviestinnän kielivalikoima ja selkokielisyyden lisääminen.
Teknologian kehitys.	<ul style="list-style-type: none">Henkilöstön suorituskykyvaatimusten määrittäminen ja osaamisen kehittäminen.Toiminnan jatkuvuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa.
Päivittäisten onnettomuuksien riskit ja niiden hallitseminen <ul style="list-style-type: none">rakennus- ja rakennuspalovaaratmaastopalottieliikenneonnettomuudetkiireelliset ihmisen pelastustehtävätvaarallisten aineiden onnettomuudet ja öljyvahingot.	<ul style="list-style-type: none">Palontutkinnan tietojen järjestelmällistä hyödyntämistä riskianalyysityössä, toiminnan suunnittelussa ja oman toiminnan kehittämisessä pitää vahvistaa.
Ilmastonmuutos ja sään ääri-ilmiöt.	<ul style="list-style-type: none">Viestintään panostaminen.Omatoimisen varautumisen valmiuksien parantaminen.

Toimintaympäristöistä nousevat tarpeet ja niihin kohdistetut palvelut

Rakentuva ympäristö

Turvallisuusnäkökulma huomioidaan suunnittelussa ja rakentamisessa.

NYKYTILA

Uudenmaan rakentaminen keskittyy pääkaupunkiseudulle ja kasvukeskuksiin. Uusimaa-kaava 2050 on valmisteltu vuosina 2016-2019 ja se kokoaa yhteen maankäytön keskeiset teemat. (9)

Rakennuskanta on Uudenmaan alueella keskittynyt voimakkaasti taajamien ympäristöön ja kerrosneliöiden määrä eri alueilla korreloi väentihyteen. Väestörekisterikeskuksen rakennus- ja huoneistorekisterin perusteella Uudellamaalla on rakennettua kerrosalaa yhteensä noin 141 milj. kerrosneliötä. (9)

Koko Uudenmaan rakennetusta kerrosalasta 60% on asuinrakennuksissa ja 16% teollisuuden-, maatalouden ja yhteiskunnallisen infrastruktuurin käyttötarkoituksen rakennuksissa. Aluetehokkuus eli kerrosneliöiden määrä suhteessa maa-alaan on esitetty Uudellamaalla riskiruu-
duittain.
Rakentamisen aluetehokkuus on korkeinta pääkaupunki-
seudulla. (9)

Keskeiset onnettomuusriskitekijät:

- ✚ Tiheästi kaavoitetut alueet asettavat haasteita pelastustoiminnan toimintavalmiudelle ja suorituskyvylle. Aikaisempaa enemmän suorituskyvystä on sidottuna tarkistus- ja varmistustehtäviin.
- ✚ Sään ääri-ilmiöt on huomioitava kaavoituksessa ja uudisrakentamisessa. Sään ääri-ilmiöt aiheuttavat nykyiseltään haasteita pelastustoiminnan suorituskyvylle varsinkin kantakaupunkien alueella.

TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT JA TRENDIT

- ✚ Rakentamisen keskittyminen kasvukeskuksiin.
- ✚ Korkea rakentaminen lisääntyy ja monipuolistuu.
- ✚ Rakentaminen liikenneväylien läheisyyteen lisääntyy.
- ✚ Ekologinen rakentaminen ja ekologisten materiaalien käyttäminen lisääntyvät.
- ✚ Uusimaa kasvaa joka vuosi lähes 20 000 uudella asukkaalla.
- ✚ Kaupungistuminen ja väestön sijoittuminen Uudenmaan alueelle pakottaa etsimään keinoja asuntotuotannon, palveluiden ja toimitilojen lisäämiseksi.

PALVELUT

- ✚ Kaavoitusyhteistyö.
- ✚ Rakentamiseen ja rakennuslupahakemuksiin liittyvät siantuntijalausunnot.
- ✚ Ohjaus ja neuvonta. Suunnittelijoiden ohjaaminen uudis- ja korjausrakentamisessa.

Asuminen

Asuinympäristöt ovat turvallisia ja jokaisella on edellytys huolehtia turvallisuudesta.

NYKYTILA

Uudellamaalla asuu noin 1 700 000 asukasta (8). Uudenmaan erityispiirteenä on kaupunkikeskeisyys ja kaupunkilaisten omatoimisen varautumisen taso verrattuna maaseudulla asuvien omakotitalouksien varautumiseen. (9)

Asuinrakennuspalot ja rakennuspalovaarat kattavat 34% tulipaloista ja 3% kaikista tehtävistä. Yli puolet ihmisen toiminnasta aiheutuvia ja noin viidennes koneen tai laitteen viasta johtuneita paloja (9). 90% tapaturmaisista kuolemista tapahtuu asunnoissa ja vapaa-aikana. Kotona tapahtuvia loukkaantumisia 400 000 ja 600 000 vammaa vuosittain (1).

Uudenmaan alueella väestö ja tiivis rakennuskanta on keskittynyt pääkaupunkiseudulle, ympäryskuntiin ja taajamiin, muilta osin Uudenmaan alue on harvaan asuttua maaseutua. Uudellamaalla 60% rakennetusta kerrosalasta on asuinrakennuksia. (9)

Keskeiset onnettomuusriskitekijät:

- Uudellamaalla on tiivistä kaupunkirakennetta sekä harvaa maaseutua, mikä aiheuttaa haasteita pelastustoiminnan suorituskyvylle sekä toimintavalmiusajolle.
- Ikääntyvän väestön osuus kasvaa eritoten haja-asutusalueilla. Kotona suositellaan lisäksi asuttavan aikaisempaa vanhemmaksi.
- Ruoanvalmistuksesta aiheutuu suuri osa asuintalojen rakennuspaloista sekä vaaroista.
- Toimivat palovaroittimet puuttuvat yli 50% asunnoissa tapahtuvista rakennuspaloista ja rakennuspalovaaroista.

TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT JA TRENDIT

- Ikääntyneiden ja vieraskielisten osuus väestöstä kasvaa.
- Ikääntyneet henkilöt asuvat yhä pidempään kotona ja toimintakyvyltään rajoittuneiden henkilöiden kotihoito yleistyy.
- Tilapäiset majoituspalvelut lisääntyvät, esimerkiksi AirBnB.
- Kotoa käsin tehdään aikaisempaa suurempi osa työstä.
- Teknologian kehittyminen vaikuttaa myös asumisen turvallisuuteen.
- Monikulttuurisuus lisääntyy ja samalla asuinalueet eriytyvät.

PALVELUT

- Asiakkaiden neuvonta, päivystävä palotarkastaja.
- Turvallisuuskoulutus ja turvallisuusyhteistyö.
- Asuinrakennusten paloturvallisuuden itsearviointi.
- Valvontakäynnit.
- Nuohousvikailmoitusten käsittely.
- Pelastustoiminnan edellytysten varmistaminen, esimerkiksi pelastustiekoeajot.

Työ

Työympäristöt ovat turvallisia ja niiden turvallisuudesta osataan huolehtia omatoimisesti.

NYKYTILA

Työikäisten osuus on pääkaupunkiseudulla suurempi kuin Uudellamaalla keskimäärin. Uudenmaan noin 770 000 työpaikasta noin 600 000 sijaitsee pääkaupunkiseudulla. Työpaikkojen määrän nousu noudattaa Uudellamaalla ja pääkaupunkiseudulla samankaltaista trendiä. Vuosien 2000 ja 2015 välillä työpaikkojen määrä Uudellamaalla on lisääntynyt noin 50 000 työpaikalla, mikä vastaa noin 7% kasvua. (9)

Muiden kuin asuinrakennusten palot kattavat kaikista pelastus- ja avunantotehtävistä noin prosentin ja niitä sattuu Uudellamaalla keskimäärin kerran 22 tunnissa. Vakavan henkilövahingon riski muiden kuin asuinrakennusten paloissa on onnettomuustilastojen perusteella pienempi. (9)

Omaisuusvahingot ovat muiden kuin asuinrakennusten paloissa suurempia ja erityisen mittavat omaisuusvahingot kirjataan lähestulkoon yksinomaan suurten teollisuusrakennusten ja vastaavien paloissa. (9)

Keskeiset onnettomuusriskitekijät:

- ✚ Päivä- ja yöväestön eroavaisuudet johtavat vaihtelevaan tieto-, ja osaamistasoon eri väestöryhmien välillä.
- ✚ Työympäristöihin kohdistuu suuri määrä tarkistus- ja varmistustehtäviä, joka luo haasteita pelastustoimen suorituskyvylle.
- ✚ Toimivat palovaroittimet puuttuvat 85% rakennuspaloissa tai rakennuspalovaaroissa, jotka tapahtuvat muissa kuin asuinrakennuksissa.
- ✚ Alkusammutusta yritetään keskimäärin vain noin kolmasosassa rakennuspaloissa tai rakennuspalovaaroissa, jotka tapahtuvat muissa kuin asuinrakennuksissa.

TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT JA TRENDIT

- ✚ Etätöön ja paikasta riippumaton työ lisääntyy.
- ✚ Erilaisten työntekomuotojen lisääntyminen ja työn rakenteiden muuttuminen.
- ✚ Teknologian kehittyminen ja vaikuttaa myös työympäristöjen turvallisuuteen.
- ✚ Digitalisaatio vaikuttaa työn muotoihin.
- ✚ Alan vaihtajat ja uudelleen kouluttaminen lisääntyy.

PALVELUT

- ✚ Turvallisuusviestintä ja työympäristöihin kohdistetut turvallisuuskoulutukset.
- ✚ Valvontakäynnit.
- ✚ Rakentamisen ja suunnittelun ohjaus (esimerkiksi uudet toimitilat ja korjausrakentaminen).
- ✚ Ohjaus ja neuvonta (esimerkiksi pelastussuunnitelmat ja poistumisharjoitukset).
- ✚ Poistumisturvallisuusselvitysten käsittely sekä arvioiminen.

Varhaiskasvatus ja opiskelu

Kasvatetaan lasten ja nuorten turvallisuustietoja ja -taitoja läpi opintopolun.

NYKYTILA

Uudellamaalla on lapsia ja nuoria:

- ✚ Alle kouluikäisiä (0-6) n. 107 000
- ✚ Peruskouluikäisiä (7-15) n. 172 000
- ✚ Nuoria (aikuisia) (16-24) n. 168 000.

Esi- ja perusopetukseen osallistuu käytännössä lähes 100 % lapsista. (8)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa turvallisuus on osa laaja-alaisen osaamisen tavoitetta *L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot*. (11)

Pelastustoimi toteuttaa valtakunnallisesti yhdenmukaisella mallilla turvallisuusoppitunteja 8. lk oppilaille, mutta muuten pelastustoimen tarjoama turvallisuuskasvatus vaihtelee alueittain. Uudellamaalla lapset ja nuoret pyritään tavoittamaan tietyissä ikävaiheissa: esiopetus, neljäs luokka ja kahdeksas luokka.

PRONTO:sta saatujen tilastojen perusteella Uudellamaalla on vuosittain noin 30 rakennuspaloa tai rakennuspalovaaraa oppilaitos- tai päiväkotirakennuksissa. Noin 60 % rakennuspalloista on ihmisen toiminnasta aiheutuneita, suurin osa tahallaan sytytettyjä. Tapaturmat sattuvat pääosin välitunneilla ja liikuntatunneilla. (7)

Keskeiset onnettomuusriskitekijät:

- ✚ Avoimien oppimisympäristöjen vaikutus palo- ja poistumisturvallisuuteen.
- ✚ Tapaturma- ja onnettomuusriskit välitunneilla ja liikuntatunneilla sekä koulumatkojen aikana.
- ✚ Luvaton sytyttely ja tahallaan aiheutetut tulipalot.

TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT JA TRENDIT

- ✚ Vieraskielisen väestön lisääntyminen aiheuttaa uudenlaisia haasteita turvallisuusviestinnän ja –koulutuksen toteuttamiselle.
- ✚ Oppiminen tapahtuu aikaisempaa useammin avoimessa ympäristössä.
- ✚ Digitalisaation mahdollistama etä- ja paikasta riippumaton opiskelu lisääntyy.
- ✚ Huoli alueellisesta eriytymisestä ja eriarvoisuuden kasvusta.

PALVELUT

- ✚ Kohdennettu ja kattava turvallisuusviestintä.
- ✚ Aktiivinen turvallisuuskoulutus opintopolun eri vaiheissa.
- ✚ NouHätä! – turvallisuusopetus yläkoululaisille.
- ✚ Valvontakäynnit.
- ✚ Ohjaus ja neuvonta.
- ✚ Sytyttelyyn puuttuminen turvallisuuskasvatuksella ja viranomaisyhteistyöllä.

Vapaa-aika

Varmistamme tapahtumien turvallisuutta yhdessä muiden toimijoiden kanssa sekä vaikutamme ihmisten asenteisiin ja vapaa-ajan käyttäytymiseen.

NYKYTILA

Uudellamaalla järjestetään paljon yleisötapahtumia ja vapaa-ajan palveluihin on panostettu strategisella tasolla. Kesäasukkaita taas on noin 46 000, joista 3000 muualta kuin Uudeltamaalta. Uudellamaalla on lisäksi useita suuria yleisötapahtuma-paikkoja, joita on tarkasteltu Uudenmaan alueen riskianalyysissä erityistä riskiä aiheuttavina kohteina. (9)

Liikunnan tai muun vapaa-ajan vieton parissa loukkaantuu vuosittain yli 550 000 henkeä. Yleisimmät sattumistavat muissa vapaa-ajan tapaturmissa ovat kaatuminen, kompastuminen, liukastuminen tai matalalta (alle 1 metrin korkeudelta) putoaminen. (4)

Vapaa-aikaan liittyy entistä useammin vahvoja asenteita sekä esimerkiksi suuria luonto- ja ympäristöarvoja. Samalla epävarmuus tulevaisuudesta korostuu ja turvallisuudentunteen merkitys kasvaa. Uusimaa-ohjelma 2.0 korostaa, että ihmisten turvallisuuden tunnetta vahvistetaan tukemalla yhteisöllisyyttä, yhteenkuuluvuudentunnetta ja vuorovaikutusta lisääviä keinoja. (10)

Keskeiset onnettomuusriskitekijät:

- ✚ Sään ääri-ilmiöt aiheuttavat erityistä riskiä yleisötapahtumien tilapäisiin rakenteisiin sekä laajojen alueiden aluesuunnitteluun. Turvallisen ja tehokkaan poistumisen merkitys korostuu.
- ✚ Arvot pirstaloituvat ja siitä johtuu entistä useammin vihamielisiä asenteita kaupunkiympäristöä ja viranomaisia kohtaan, mitkä näkyvät eritoten ihmisten vapaa-aikana.

TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT JA TRENDIT

- ✚ Matkailua tapahtuu aikaisempaa enemmän myös kotimaan sisällä.
- ✚ Ilmastonmuutoksen vaikutukset vapaa-ajan vieton valintoihin ohjaavat kuluttajia.
- ✚ Globalisaation vaikutukset vapaa-ajan viettoon ja ihmisten käyttäytymiseen näkyvät aikaisempaa enemmän ihmisten arjessa.

PALVELUT

- ✚ Yleisötapahtumien valvonta sekä ohjaus, neuvonta ja muut lakisääteiset palvelut (esimerkiksi pelastussuunnitelmien kommentointi).
- ✚ Monimuotoinen ja asiakaslähtöinen turvallisuusviestintä yhteistyössä muiden viranomaisten ja turvallisuus toimijoiden kanssa.
- ✚ Valvontakäynnit yhteistyössä muiden turvallisuusviranomaisten kanssa.
- ✚ Tilapäisten majoitusten valvonta.
- ✚ Moniviranomaisyhteistyö vapaa-ajan toimijoiden kanssa.

Liikenne

Vaikutamme liikennekäyttämiseen ja turvalliseen toimintaan onnettomuuspaikalla.

NYKYTILA

Pääkaupunkiseutu sekä siihen liittyvät kasvuvyöhykkeet sijaitsevat pääradan, kehäradan sekä metroverkon varrella. Työmatkaliikennettä kulkee pääkaupunkiseudulle myös Uudenmaan rajojen ulkopuolelta. (9)

Raideliikenteen onnettomuusriskien kannalta Uudenmaan erityispiirteitä ovat muun muassa suuret matkustajamäärät, pääkaupunkiseudun joukkoliikenteen painottuminen metro- ja rautatieliikenteeseen, tiheä raide-liikenneverkosto, raideliikenteen sijoittuminen tiheään asutun alueen keskelle sekä rakentamisen keskittäminen radan varteen ja asemien välittömään läheisyyteen. (9)

Liikenneonnettomuuksia tapahtuu keskimäärin 3600 vuodessa. Vakavista henkilövahingoista valtaosa kirjautuu liikenneonnettomuuksina. Kuolemantapauksista liikenneonnettomuuksina on kirjattu noin puolet vakavista loukkaantumisista ja noin kolmasosa kuolemantapauksista. (9)

Keskeiset onnettomuusriskitekijät:

- ✚ Raideliikenteen kasvu ja kasvukeskittymät radan varressa vaikuttavat pelastustoimen tehtävämäärään.
- ✚ Vilkaat tiet ja radat, Suomen suurin lentokenttä sekä isot logistiset kiinnepisteet kuten satamat asettavat laajamittaisia riskejä pääkaupunkiseudun toimintaympäristölle.
- ✚ Päivä- ja yöväestön eroavaisuudet johtavat vaihtelevaan tieto-, ja osaamistasoon sekä vilkkaaseen liikennöintiin pääkaupunkiseudulle ja takaisin.

TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT JA TRENDIT

- ✚ Liikenteessä yleistyvät teknologian kehittyessä uudenlaiset liikkumismuodot, kuten täyssähköiset autot ja –potkulaudat.
- ✚ Täyssähköiset kuluvälineet asettavat vaatimuksia turvallisuudelle liikenteen lisäksi muun muassa uudis- ja korjausrakentamisessa (esimerkiksi sähköautot tai akkujen latauspisteet).
- ✚ Vuoteen 2030 mennessä liikennemäärien on ennustettu edelleen kasvavan noin 30 %.

PALVELUT

- ✚ Kohdennettu turvallisuusviestintä ja –koulutus toimimisesta onnettomuuspaikalla. Esimerkiksi teemat valokuvaamiseen ja hälytysajoihin liittyen.
- ✚ Pelastustoiminnan edellytysten varmistaminen.
- ✚ Valvontakäynnit liikenteen ja liikkumisen kannalta merkittäviin kohteisiin.
- ✚ Ohjaus ja neuvonta pelastusviranomaisen toimivallan piirissä olevista asioista.

Onnettomuuksien ehkäisyn palveluiden toteutus vuonna 2021

Tämä luku sisältää tuotettavien palveluiden tarkemmat kuvaukset sekä niihin varatut resurssit Helsingin kaupungin pelastuslaitoksella vuonna 2021. Luku sisältää pelastuslain 79 §:n mukaisen valvontasuunnitelman sisällön.

Resursointi

Onnettomuuksien ehkäisytyöhön käytetään vuonna 2021 yhteensä noin 46,5 henkilötyövuotta. Tästä valvontatyöhön sekä sen johtamiseen ja kehittämiseen kohdistuu noin 36 henkilötyövuotta ja turvallisuusviestintään ja -koulutukseen sekä sen johtamiseen ja kehittämiseen kohdistetaan yhteensä noin 10,5 henkilötyövuotta. Valvontatyön resurssista noin 20 henkilötyövuotta ja turvallisuuskoulutuksen resurssista noin 5,5 henkilötyövuotta kohdistuu suoran asiakasrajapinnassa tehtävään työhön. Valvontaa ja viestintää tekevät päätoimisten palotarkastajien ja turvallisuuskouluttajien lisäksi muun muassa palomestarit, pelastusyksiköiden vuorossa oleva henkilöstö sekä Palomuseon henkilöstö. Seuraavassa taulukossa on määritelty resurssien käyttö eri valvonnan sekä turvallisuuskoulutuksen ja –viestinnän toiminnoille vuoden 2021 aikana. Resurssit ovat muodossa henkilötyövuosia (htv).

Palontutkinta	0,6
Määräaikaiset palotarkastukset	8,2
Asuinrakennusten itsearviointi	0,8
Kemikaalivalvonta	1,1
Poistumisturvallisuusselvitykset	1,1
Tapahtumien ja tilapäismajoitusten valvonta	2
Onnettomuusriski-ilmoitusten käsittely	0,9
Pelastustoimen laitteet	1,3
Suunnittelijoiden neuvonta	4
Muu valvonnan palvelutuotanto * päivystävä palotarkastaja * ylimääräiset palotarkastukset * teemavalvonnat * muu toimintoihin kohdistumaton neuvonta	2,2
Turvallisuuskoulutus ja -viestintä	7,7
Yhteiset koulutukset	1,3
Esimiestyö, toimintoihin kohdistumaton muu kehitystyö ja suunnittelu	5
Lomat ja työtä tukeva toiminta	10,2
Yhteensä	46,4

Mittaaminen ja seuranta

Valvontatoiminnan ja turvallisuusviestinnän toteutumista seurataan turvallisuuspisteillä. Yksi turvallisuuspiste saadaan kohteen turvallisuustason parantamiseksi tehdystä toimenpiteestä, johon kohdistuu neljän tunnin työpanos. Vuonna 2021 pelastuslaitos tuottaa vähintään 8000 turvallisuuspistettä.

Sekä valvonnan palveluiden että turvallisuuskoulutusten laatua seurataan asiakaskyselyn avulla. Valvontatoimenpiteiden vaikuttavuutta seurataan lisäksi valvontakohteiden riskilukujen kehityksellä. Riskiluvut määritellään määräaikaisen valvonnan yhteydessä.

Kehitystyö sekä esihenkilötyö

Kehitystyötä tehdään toimintamallien, työvälineiden ja materiaalien kehittämiseksi. Alueellisen että valtakunnallisen yhdenmukaisuuden parantamiseksi kehitystyössä tehdään tiivistä yhteistyötä sekä Uudenmaan pelastuslaitosten että pelastuslaitosten kumppanuusverkoston kanssa. Kehitystyön ja esihenkilötyön osuus resursoinnista on noin kahdeksan henkilötyövuotta ja se on huomioitu eri valvonnan sekä turvallisuusviestinnän ja –koulutusten toimintojen resurssissa. Lisäksi osa suunnittelu- ja kehitystyöstä tehdään omassa onnettomuuksien ehkäisyn suunnittelun toiminnossa.

Palontutkinta

Pelastuslaitos suorittaa pelastuslain 41 §:n mukaista palontutkintaa vastaavien onnettomuuksien ehkäisemiseksi, vahinkojen rajoittamiseksi sekä onnettomuuskehityksen seurannan suorittamiseksi. Palontutkinta tuottaa tietoa valvonnan, turvallisuuskoulutuksen ja -viestinnän ja pelastustoiminnan kehittämiseksi.

Tavoitteena on tutkia kaikki tutkintakynnyksen ylittävät palot ja onnettomuudet. Resurssien salliessa tutkintaa kohdennetaan riskiperusteisesti myös muihin tapahtuneisiin poikkeamiin, joista arvioidaan saatavan onnettomuuksien ehkäisyssä hyödynnettävää tietoa.

Rakennus- ja onnettomuusselosteiden laatimisen lisäksi pelastuslaitos antaa palontutkinnan yhteydessä asiantuntijalausuntoja muille viranomaisille. Palontutkinnan suorittaminen kaikkiin tutkintakynnyksen ylittäviin paloihin ja onnettomuuksiin sekä palontutkinnan kehittäminen vaatii resurssia yhteensä reilut puoli henkilötyövuotta.

Valvontatoiminta

Määräaikaiset palotarkastukset

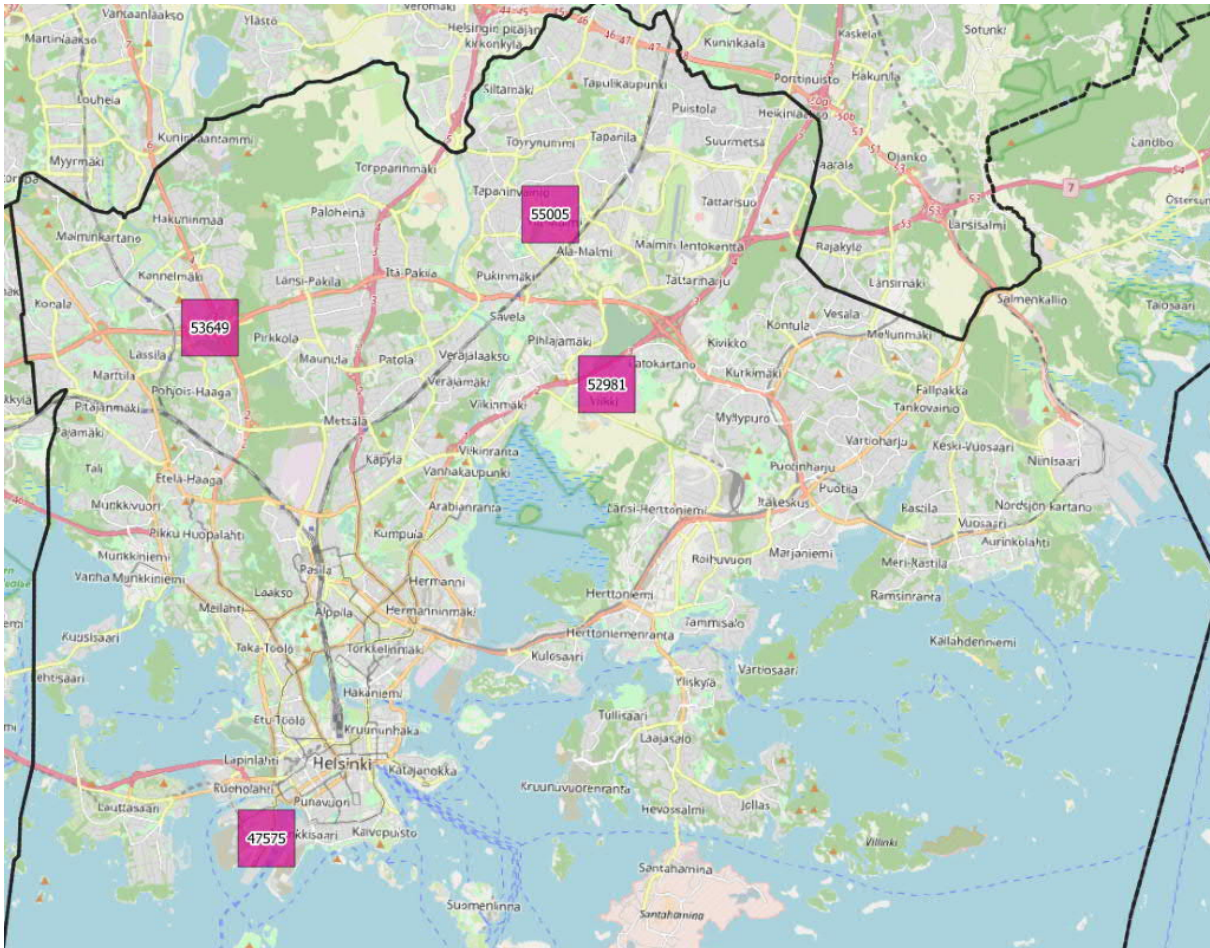
Määräaikaista valvontaa tehdään valvottaviin kohdeluokkiin (ks. liite 1) määräaikaisina palotarkastuksina. Asuintalojen itsearvioinnin perusteella määräaikaisia palotarkastuksia kohdennetaan myös asuintaloihin (ks. tarkemmin seuraava luku).

Määräaikaisten palotarkastusten piirissä olevia kohteita on Helsingissä 4410, joista vähintään 1200 valvotaan vuoden 2021 aikana. Määräaikaisen valvonnan toteuttamiseen sekä kehitystyöhön käytetään resurssia reilu kahdeksan henkilötyövuotta.

Valvottavat kohteet on jaettu kohdeluokkiin niiden pääasiallisen käyttötavan tai muun valvonnan suunnittelun kriteerinä olevan ominaisuuden perusteella (kts. liite 1). Mikäli kohde täyttää useamman kohdeluokan kuvauksen, valitaan sille korkeimpaan kriittisyysluokkaan määritelty kohdeluokka. Kohteen tarkastusväli riippuu kohdeluokalle määritellystä kriittisyysluokasta (1-5) sekä kohdekohtaisesta riskiluvusta, joka määrittellään palotarkastuksen yhteydessä omatoimisen varautumisen auditointimallia käyttäen. Tarkastusten määräväli vaihtelee yhdestä seitsemään vuoteen.

Omatoimisen varautumisen auditointimallin manuaali on saatavilla pelastuslaitoksen Internet-sivuilla. Manuaali pitää sisällään tarkemman kuvauksen itse arviointimenetelmästä sekä arvioinnin kohteena olevista kriteereistä ja riskiluvun määräytymisestä. Organisaatioiden on mahdollista suorittaa myös itsearviointia auditointimallia käyttäen.

Valvontaa tehostetaan pelastuslaitoksen riskianalyysin mukaisilla priorisoitavilla alueilla nostamalla kyseisillä alueilla sijaitsevien kohteiden kriittisyysluokkaa yhdellä. Käytännössä tämä tarkoittaa kohteiden tarkastusvälin tihentymistä. Priorisoitavien alueiden valinnassa huomioidaan toteutunut toimintavalmiusaika, ruutujen laskennallinen riskitaso, työpaikkojen määrä ja tapahtuneet onnettomuudet. Alueet on esitetty kuviossa 1. Kohdeluokitus sekä eri kohdeluokkien kriittisyysluokat on esitetty liitteessä 1 ja kriittisyysluokkien kuvaukset sekä riskiluvun vaikutus tarkastusväliin liitteessä 2.

Kuvio 1: Tehostetun valvonnan ruudut 2021

Asuinrakennusten paloturvallisuuden itsearviointi

Pelastuslaitos kohdentaa turvallisuusviestintää ja valvontaa asuintaloihin. Asuinrakennusten paloturvallisuuden itsearviointi kohdennetaan vuonna 2021 noin 1600 uuteen pelastussuunnitelmavolliseen kerros- ja rivitaloyhtiöön, minkä lisäksi vuoden aikana tehdään itsearvioinnin piirissä oleviin taloyhtiöihin sekä määräaikaista palotarkastuksia että erillisiä pistotarkastuksia. Asuinrakennusten paloturvallisuuden itsearvioinnin tavoitteena on kattaa koko kaupungin pelastussuunnitelmavolliset asuintalot kymmenessä vuodessa.

Asuintalojen valvontamalli pitää sisällään asuintalon tekemän itsearvioinnin, jonka perusteella pelastuslaitos tekee päätöksen siitä, kohdennetaanko kyseiseen taloon turvallisuusviestinnällisiä tai valvonnallisia toimenpiteitä. Jälkivalvonnalla varmistetaan, että annettuja korjausmääräyksiä on noudatettu. Asuintaloihin, jotka eivät palauta itsearviointia, kohdennetaan erillisiä toimenpiteitä kohteiden turvallisuuden kehittämiseksi sekä tarvittaessa tehdään palotarkastus, josta veloitetaan pelastuslaitoksen taksaluettelon mukainen maksu. Lisäksi tehdään pistokoeluontoista valvontaa vastausten oikeellisuuden varmistamiseksi ja prosessin kehittämiseksi.

Valvottaville asuinalueille tarjotaan neuvontaa ja turvallisuusviestintää. Asukkaille ja asuintaloille suunnattavaa turvallisuusviestintämateriaalia kehitetään edelleen vuoden 2021 aikana. Koulutetut sopimuspalokunnat tarjoavat asuintaloille tukea itsearvioinnin tekemiseen ja korjausmääräysten noudattamiseen/todentamiseen sekä muuta neuvontaa ja koulutusta pelastuslaitoksen tarpeiden mukaisesti.

Nuohouksen valvonta

Nuohouspalveluita tuottavat palveluntarjoajat antavat tarvittaessa nuohoukseen sekä tulisijoihin ja savuhormeihin liittyviä asiantuntijalausuntoja. Pelastuslaitos tekee tarvittavat viranomaispäätökset annettujen ilmoitusten perusteella. Tämän lisäksi nuohoukseen liittyen annetaan ohjausta ja neuvontaa puhelimitse ja sähköpostitse. Viestintää kohdennetaan nuohouksen osalta sekä nuohoojille että asukkaille. Asukkaita muistutetaan lakisääteisen nuohouksen määräväleistä ja nuohouksen omatoimisesta tilaamisesta. Lisäksi alueen nuohoojiin pidetään aktiivisesti yhteyttä ja muistutetaan ilmoitusten lähettämisestä pelastuslaitokselle.

Nuohojien lähettämien ilmoitusten määrää tarkkaillaan läpi vuoden. Verkkosivujen tietoja ja ohjeita nuohouksen osalta päivitetään tarvittaessa.

Kemikaalivalvonta

Kemikaalivalvonnan tarkoituksena on ehkäistä ja torjua vaarallisten kemikaalien sekä räjähteiden valmistuksesta, käytöstä, varastoinnista, säilytyksestä ja muusta käsittelystä aiheutuvia henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkoja.

Kemikaalivalvontaa on vaarallisten kemikaalien vähäistä (myös tilapäistä) teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavien kohteiden kemikaalipäätösten tekeminen sekä niihin liittyvät tarkastukset, öljylämmityslaitteistojen käyttöönottotarkastukset, ilotulitteiden varastoinnin ja myyntipisteiden luvittaminen sekä valvonta. Kemikaalivalvonnan toimenpiteisiin kuuluvat myös erilaiset lausunnot ja päätökset, mukaan lukien yhteistyö ympäristönsuojeluviranomaisen kanssa.

Pelastuslaitos toimii kemikaaleihin liittyvissä valtakunnallisissa kemikaaliasiantuntijoiden verkostoissa ja osallistuu kemikaaliturvallisuuden kehittämistyöryhmiin. Pelastuslaitos osallistuu resurssien salliessa tarkastuksiin, joita Turvallisuus- ja kemikaalivirasto tekee vaarallisten kemikaalien laajamittaista varastointia ja käsittelyä harjoitaviin tuotantolaitoksiin.

Poistumisturvallisuusselvityskohteiden valvonta

Pelastuslaitos valvoo hoitolaitosten sekä palvelu- ja tukiasumisen kohteiden poistumisturvallisuuden tasoa. Helsingissä on noin 350 poistumisturvallisuusselvitysvelvollista kohdetta joiden poistumisturvallisuuden pelastusviranomaiset arvioivat toiminnanharjoittajan laatiman poistumisturvallisuusselvityksen perusteella. Toiminnanharjoittaja voidaan myös velvoittaa toteuttamaan poistumiskoe poistumisjärjestelyjen toimivuuden ja poistumiseen kuluvan ajan todentamiseksi.

Mikäli selvityksen perusteella arvioidaan, ettei poistumisturvallisuuden taso ole riittävä, toiminnanharjoittaja velvoitetaan laatimaan poistumisturvallisuuden toteuttamissuunnitelma. Suunnitelmassa määritellään toimenpiteet ja aikataulu, joilla toiminnanharjoittaja kehittää kohteen poistumisturvallisuutta. Pelastusviranomaisen voi antaa poistumisturvallisuuden toteuttamismääräyksen kohteen paloteknisen suojaustason parantamiseksi.

Tapahtumien ja tilapäismajoitusten valvonta

Helsingissä järjestetään ympäri vuoden yleisötapahtumia, joiden henkilömäärä vaihtelee muutamista kymmenistä henkilöistä kymmeneen tuhansiin henkilöihin. Pelastuslaitos valvoo tapahtumajärjestäjän omatoimista varautumista ottaen huomioon tapahtuman erityispiirteet, kuten henkilömäärän, tapahtumapaikan, tapahtuman luonteen, tapahtumakohtaiset vaarat ja riskit sekä onnettomuustilanteen aikaiset toimintamahdollisuudet. Lisäksi tapahtumissa valvotaan räjähteiden ja vaarallisten kemikaalien käyttöä erikoistehosteina sekä vaarallisten kemikaalien tilapäistä vähäistä käsittelyä.

Pelastuslaitos arvioi tapahtumajärjestäjän laatimat pelastussuunnitelmat sekä antaa ohjausta ja neuvontaa pelastussuunnitelman laadinnasta sekä tapahtuman turvallisuusjärjestelyihin liittyvistä seikoista. Suurten ja poikkeavien tapahtumien osalta neuvontaa pyritään tekemään jo tapahtuman suunnitteluvaiheessa, jotta omatoimisen varautumisen järjestelyt sekä pelastustoiminnan edellytykset tulevat huomioituksi suunnittelussa. Pelastuslaitos tekee riskiperusteisesti yleisötapahtumien palotarkastuksia, joista pelastusyksiköt tarvittaessa suorittavat osan. Tarkastuksille osallistuvat tarvittaessa pelastustoiminnan ja ensihoidon edustajat. Lisäksi suurissa ja poikkeavissa tapahtumissa tehdään tarvittaessa tapahtuma-aikaista valvontaa. Tilapäismajoituksia valvotaan asiakirjavalvonnalla ja majoituskohteisiin tarvittaessa tehtävillä ylimääräisillä palotarkastuksilla.

Onnettomuusriski-ilmoitusten käsitteleminen

Pelastuslaitos vastaanottaa ja käsittelee onnettomuusriski-ilmoituksia ja tekee niihin liittyen tarvittaessa valvontakäyntejä.

Onnettomuusriskiprosessia ja toimintatapoja kehitetään yhdessä Uudenmaan alueen pelastuslaitosten kanssa, minkä lisäksi yhteistyötä jatketaan myös Helsingin kaupungin Sosiaali- ja terveystoimen kanssa. Vuonna 2021 kontaktoidaan myös muita viranomaisia ja heitä muistutetaan ilmoitusvelvollisuudesta sekä koulutetaan onnettomuusriski-ilmoitusten tekoon.

Pelastustoimen laitteet

Helsingissä on noin 2400 hätäkeskukseen yhdistettyä paloilmointintä. Ne aiheuttavat vuosittain noin 2400 automaattista paloilmointusta, joista suurin osa (n. 95%) on erheellisiä. Erheellisten palohälytysten vähentämiseksi pelastuslaitos lähettää korjauskehotuksen kiinteistöihin, joista on edeltävän 12 kuukauden aikana tullut vähintään kaksi erheellistä paloilmointusta. Mikäli erheelliset hälytykset jatkuvat vielä tämän jälkeen, pelastuslaitos laskuttaa hälytyksistä pelastuslautakunnan vahvistaman laskutustaksan mukaisesti. Vuosittain kohteisiin lähetetään noin 1000 laskua ja 400 korjauskehotusta.

Pelastustoimen laitteita valvotaan asiakirjojen avulla käsittelemällä erheellisiä paloilmoituksia, kohdekortteja, avainsäilöihin liittyviä ilmoituksia ja tarkastuslaitoksen pöytäkirjoja. Kohdennettua valvontaa ja neuvontaa tehdään asiakasilmoitusten ja pelastusyksiköiden havaintojen perusteella. Lisäksi valvonta- ja neuvontatyötä tehdään määräaikailla palotarkastuksilla ja turvallisuuskoulutuksissa. Pelastustoimen laitteiden suunnittelun ohjausta antavat suunnittelijoiden neuvontaryhmän asiantuntijat ja avainsäilöjen sulkemiset tekee pääasiassa pelastusyksiköt.

Suunnittelijoiden neuvonta (uudis- ja korjausrakentaminen)

Pelastuslaitos vaikuttaa rakenteellisen paloturvallisuuden ratkaisuihin rakennusprojektien suunnittelu- ja toteutusvaiheessa antamalla siihen liittyvää ohjausta ja neuvontaa. Resursseja kohdennetaan muun muassa vaatimaan kaupunkirakentamiseen.

Suunnittelijoiden neuvontaryhmän toimintaan kuuluu muun muassa rakenteellista paloturvallisuutta ja väestönsuojia koskeva neuvonta, erilaisten suunnitelmien tarkastaminen ja hyväksyminen, neuvonta kaavoitusasioissa sekä pelastuslaitoksen kaavalausuntojen valmistelu.

Rakennuksen tai tilan käyttöönottovaiheessa tehdään erityinen palotarkastus, jolla valvotaan, että rakennus täyttää palo- ja käyttöturvallisuuden perusratkaisut. Tarkastus sisältää väestönsuojien käyttöönottotarkastuksen. Erityisten palotarkastusten ennakkotarkastuksia suoritetaan riskiperusteisen arvion mukaisesti.

Teemavalvonnat sekä toimintaympäristön muutoksista nousevat erityistarpeet ja ylimääräiset palotarkastukset

Pelastuslaitos kohdistaa onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteitä vuoden aikana erilaisten teemojen mukaisesti. Teemojen määrittelyssä tehdään yhteistyötä Uudenmaan alueen pelastuslaitosten kanssa. Lisäksi tehdään ylimääräisiä palotarkastuksia toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten, riskiperusteisen valinnan sekä pelastuslaitokselle tulevien pyyntöjen perusteella.

Päivystävä palotarkastaja

Päivystävä palotarkastaja antaa ohjausta ja neuvontaa puhelimitse ja sähköpostilla arkipäivisin kello 8:30-11:30 ja 12:00-15:30 ja tarvittaessa ohjaa yhteydenottopyynnöt pelastuslaitoksen eri asiantuntijoille.

Valvonnan maksullisuus

Pelastuslaitos voi periä maksun valvontasuunnitelman mukaisesta palotarkastuksesta tai muun valvontatehtävän suorittamisesta pelastuslain 96 §:n mukaisesti. Valvonta on maksullista pelastuslautakunnan vahvistaman taksaluettelon mukaisesti. Taksaluettelo on saatavilla pelastuslaitoksen Internet-sivuilla.

Jälkivalvonta

Pelastusviranomaisen tulee pelastuslain 81 §:n mukaisesti määrätä havaitsemansa puute korjattavaksi. Valvonnan vaikuttavuuden kannalta on tärkeää, että jokainen annettu korjausmääräys jälkivalvotaan. Jälkivalvonta suoritetaan joko tekemällä jälkitarkastus tai asiakirjavalvontana, mikäli puutteiden korjaaminen voidaan luotettavasti todentaa dokumentein, kuvin tai muiden kohteen edustajan toimittamien selvitysten perusteella. Eri valvontamuotojen ja asiantuntijapalvelujen sisältö on kuvattu tarkemmin suunnitelmassa jäljempänä.

Turvallisuuskoulutus ja –viestintä

Turvallisuusviestinnän asiakkaita ovat kaikki noin 650 000 helsinkiläistä sekä Helsingissä työskentelevät, opiskelevat tai muuten oleskelevat ulkopaikkakuntalaiset. Oleellista on tunnistaa sellaisia ryhmiä, joiden turvallisuusasenteisiin, -osaamiseen ja –käyttäytymiseen voidaan tehokkaasti vaikuttaa viestinnällisillä ja koulutuksellisilla keinoilla ja toisaalta ryhmät, joihin vaikuttaminen edellyttää muita toimenpiteitä, kuten moniammatillista yhteistyötä muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Turvallisuusviestintää toteutetaan elinkaarimallin mukaisesti sekä vahvasti kumppanuuksiin perustuvana yhteistyönä. Erilaisten digitaalisten alustojen ja sosiaalisen median hyödyntämistä pyritään vahvistamaan vuoden 2021 aikana.

Turvallisuuskoulutus

Turvallisuuskoulutusta tarjotaan sekä suunnitelmallisesti eri kumppanuuksien kautta ja avoimena koulutus- tarjontana että reaktiivisesti asiakkailta tuleviin pyyntöihin perustuen. Koulutuksia toteutetaan sekä lähi- että etäkoulutuksina. Myös erilaisia itseopiskelumateriaaleja kehitetään koulutustarjonnan rinnalle.

Palomuseo

Erottajan pelastusasemalla toimiva palomuseo perehdyttää pelastustoimen historiaan ja nykypäivään sekä tarjoaa turvallisuusviestintää suurelle yleisölle ympäri vuoden. Museo on auki kahtena päivänä viikossa. Lisäksi sinne on mahdollista varata ryhmävierailuja.

Muu turvallisuusviestintä

Turvallisuuskoulutuksen ja palomuseon lisäksi turvallisuusviestintä pitää sisällään:

- Yleisötapahtumia (2021: 112-päivä, lapsimessut, Helsinki-päivä, Nuku rauhassa).
- Asemavierailuita (2021: koronatilanteen salliessa).
- Erilaisia yhteistyöprojekteja (2021: esim. Aikuissosiaalityö).
- Vuosikellon mukaista ja reaktiivista viestintää sosiaalisessa mediassa (laitoksen päätilien lisäksi kouluttajat.stadinbrankkari ja snadi.stadinbrankkari) sekä nettisivuilla <https://www.hel.fi/turvallisuuskoulutus> ja <https://www.hel.fi/pela/fi/onnettomuuksien+ehkaisy/turvallisuusviestinta/turvallinen-arki>.
- Muita toimenpiteitä, joita pyritään toteuttaman kokeiluperiaatteella joustavasti ja matalalla kynnyksellä.

Lähdeluettelo:

- 1) Kotitapaturma.fi. (2020). <https://www.kotitapaturma.fi/>). Sivulla käyty 30.10.2020.
 - 2) SM (2019) Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelman laadintahankkeen hankeraportti. Sisäministeriön julkaisuja 2019:34. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161959/SM_2019_34.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Viitattu 21.10.2020.
 - 3) SM (2019b). Turvallinen ja onnettomuuksista vapaa arki 2025: Pelastustoimen toimintaohjelma onnettomuuksien ehkäisemiseksi. Sisäministeriön julkaisuja 2019:33. <<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-304-0>>. Viitattu 30.10.2020.
 - 4) Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2017). Kansallinen Uhri-kyselytutkimus 2017. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-993-4>. Sivulla käyty 30.10.2020.
 - 5) Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2020). TILASTORAPORTTI 33/2020 Liitetaulukko 1. Varhaiskasvatukseen osallistuneiden lasten lukumäärät ja niiden osuus (%) väestön 1–6-vuotiaista maakunnittain 31.12.2018 ja 31.12.2019 (xls). Sivulla käyty 30.10.2020.
 - 6) Tilastokeskus (2020). Tilastokeskuksen PxWeb-tietokanta. Koululaitoksen oppilaitokset muuttujina Vuosi, Alue ja Tiedot. http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_kou_kjarj/stat-fin_kjarj_pxt_125j.px/table/tableViewLayout1/. Viitattu 31.10.2020.
 - 7) UKK-instituutti (2020). TEKO Terve koululainen –hanke. <https://www.tervekoululainen.fi/ylakoulu/tapaturmat/koulutapaturmat/>. Sivulla käyty 31.10.2020.
 - 8) Uudenmaan liitto (2020) Uudenmaan liiton aineistot, väestöt. Luettavissa https://www.uudenmaanliitto.fi/tietopalvelut/uusimaa-tietopankki/ladattavat_aineistot/vaesto. Sivulla käyty 30.10.2020.
 - 9) Uudenmaan pelastuslaitokset (2020). Uudenmaan pelastuslaitosten riskianalyysi 2020
 - 10) Uudenmaan liitto (2020). Uusimaa-ohjelma 2.0. Luettavissa: [https://www.uudenmaanliitto.fi/fi-les/21206/Uusimaa-ohjelma_2.0_\(liiton_julkaisuja_A36-2017\).pdf](https://www.uudenmaanliitto.fi/fi-les/21206/Uusimaa-ohjelma_2.0_(liiton_julkaisuja_A36-2017).pdf). Sivulla käyty 28.10.2020.
- Opetushallitus (2014). Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteet>. Viitattu 31.10.2020.

Liite A:

YMPÄRIVUOROKAUTISESSA KÄYTTÖSSÄ OLEVAT RAKENNUKSET	KL1	100A	Keskussairaalat
	KL2	100B	Muut sairaalat
	KL2	105	Terveyskeskusten vuodeosastot
	KL2	110A	Terveydenhuollon erityislaitokset, muut terveydenhuoltorakennukset (vain päiväkäytössä): poistumisturvallisuusselvityskohteet
	KL3	110B	Terveydenhuollon erityislaitokset, muut terveydenhuoltorakennukset (vain päiväkäytössä): muut kuin poistumisturvallisuusselvityskohteet
	KL2	115	Vanhainkodit, kehitysvammaisten hoitolaitokset
	KL2	120A	Palvelutalot, sprinklattu
	KL2	120B	Palvelutalot, ei sprinklattu
	KL3	125	Tuettu asuminen ja muut vastaavat poistumisturvallisuusselvityskohteet
	KL2	130Aa	Vankilat
	KL4	130Ab	Avovankilat
	KL2	130Ba	Lasten- ja nuorisokodit: poistumisturvallisuusselvityskohteet
	KL4	130Bb	Lasten- ja nuorisokodit: muut kuin poistumisturvallisuusselvityskohteet
	KL2	130C	Ympäri vuorokautiset päiväkodit
	KL4	135A	Hotellit, loma-, lepo- ja virkistyskodit, muut majoitusliikerakennukset: alle 50 majoituspaikkaa
KL3	135B	Hotellit, loma-, lepo- ja virkistyskodit, muut majoitusliikerakennukset: 50 majoituspaikkaa tai enemmän	
KL5	140A	Vuokrattavat lomamökkit ja -osakkeet	
KL5	140B	Leirintäalueet	
KL5	145	Asunotat, muut asuntolarakennukset	
**	KL4	200A	Päiväkodit: alle 25 paikkaa
	KL3	200B	Päiväkodit: 25–99 paikkaa
	KL3	200C	Päiväkodit: 100 paikkaa tai enemmän
	KL3	205	Yleissivistävät oppilaitokset
	KL3	210	Keskiasteen oppilaitokset
	KL3	215	Korkeakoulu- ja tutkimuslaitokset
KL4	220	Muut opetusrakennukset mm. kansanopistot yms.	
KOKOONTUMIS- JA LIIKETILAT	KL5	300A	Liike- ja tavaratalot, myymälähallit, kauppakeskukset: 400 m ² tai vähemmän, erillinen rakennus
	KL4	300B	Liike- ja tavaratalot, myymälähallit, kauppakeskukset: 401–2500 m ²
	KL3	300C	Liike- ja tavaratalot, myymälähallit, kauppakeskukset: 2501–10 000 m ²
	KL2	300D	Liike- ja tavaratalot, myymälähallit, kauppakeskukset: yli 10 000 m ²
	KL5	305A	Anniskeluravintolat: 50 asiakaspaikkaa tai vähemmän, erillinen rakennus
	KL4	305B	Anniskeluravintolat: 51–400 asiakaspaikkaa
	KL2	305C	Anniskeluravintolat: yli 400 asiakaspaikkaa
	KL5	310	Ruokaravintolat: 100 asiakaspaikkaa tai enemmän, tai erillinen rakennus
	KL4	315A	Teatteri- ja konserttirakennukset: paikkaluku alle 300
	KL3	315Ba	Teatteri- ja konserttirakennukset: paikkaluku 300–499
	KL2	315Bb	Teatteri- ja konserttirakennukset: paikkaluku 500 tai enemmän
	KL4	320A	Kirjastot ja museot
	KL4	320B	Näyttelyhallit
	KL4	325	Uskonnollisten yhteisöjen rakennukset
	KL4	330A	Muut kokoontumisrakennukset, kuten seura- ja kerhorakennukset sekä urheilu- ja kuntoilurakennukset: alle 500 asiakaspaikkaa
KL2	330B	Muut kokoontumisrakennukset, kuten seura- ja kerhorakennukset sekä urheilu- ja kuntoilurakennukset: 500 asiakaspaikkaa tai enemmän	
KL2	335A	Lentoterminaalit ja maanalaiset liikenneasemat	
KL4	335B	Muut liikenteen rakennukset	
TEOLLISUUS- JA VARASTO-RAKENNUKSET	KL5	400A	Energiatuotannon rakennukset: 1500 m ² tai vähemmän
	KL4	400B	Energiatuotannon rakennukset: yli 1500 m ²
	KL2	405	Infrastruktuuriin kannalta merkittävät
	KL5	410A	Teollisuushallit ja muut teollisuusrakennukset: 1500 m ² tai vähemmän
	KL4	410B	Teollisuushallit ja muut teollisuusrakennukset: 1501–5000 m ²
	KL3	410C	Teollisuushallit ja muut teollisuusrakennukset: yli 5000 m ²
	KL5	415A	Teollisuus- ja pienteollisuustalot: 1500 m ² tai vähemmän
	KL4	415Ba	Teollisuus- ja pienteollisuustalot: 1501–5000 m ²
	KL3	415Bb	Teollisuus- ja pienteollisuustalot: yli 5000 m ²
KL5	420A	Varastorakennukset: 1500 m ² tai vähemmän	
KL5	420B	Varastorakennukset: 1501–10 000 m ²	
KL4	420C	Varastorakennukset: yli 10 000 m ²	
***	KL5	510A	Erilliset viljankuivaamorakennukset
	KL5	510B	Muut maatalousrakennukset
MUUT RAKENNUKSET	KL5	600A	Toimisto- ja työpaikkatilat: alle 2000 m ²
	KL4	600B	Toimisto- ja työpaikkatilat: 2000 m ² tai enemmän
	KL5	605	Palo- ja pelastustoimen rakennukset
	KL5	610	Ei kuulu muihin ryhmiin, mutta on kytketty hätäkeskukseen
	KL4	615A	Palo- ja räjähdysvaaralliset tilat: kylmä jakeluasema (ei rakennuksia)
	KL4	615B	Palo- ja räjähdysvaaralliset tilat: jakeluasemat (esim. liikennemyymälät)
	KL2	620A	Seveso-kohteet ja muut vastaavat: turvallisuusselvityslaitos
	KL2	620B	Seveso-kohteet ja muut vastaavat: toimintaperiaatelaitos
	KL2	620C	Seveso-kohteet ja muut vastaavat: lupalaitos
	KL2	620D	Seveso-kohteet ja muut vastaavat: kemikaaliratapihat ja vaarallisten aineiden kentät, maaliikenteen logistiikkakeskukset
	KL3	620E	Seveso-kohteet ja muut vastaavat: ilmoituslaitos
KL4	625	Turvetuotantoalueet	
KL3	630	Kulttuurihistorialliset rakennukset	
KL5	635	Muut rakennukset ja kohteet	

** OPETUSRAKENNUKSET JA PÄIVÄKODIT

*** MAATALOUSRAKENNUKSET

Kohdeluokitus ja kriittisyysluokkajako (KL1-5)

Liite B:

	1 v	2 v	3 v	4 v	5 v	6v	7v
<p>Kriittisyysluokka 1</p> <p>Luokkaan kuuluvat keskussairaalat.</p> <p>Keskussairaalat ovat poistumisturvallisuusselvityskohteita, joissa henkilöiden alentunut toimintakyky luo korostuneen tarpeen tukea kohteiden omatoimista varautumista. Kohteet ovat lisäksi kokonsa ja henkilömääränsä puolesta suuria ja rakenteellisilta sekä teknisiltä ratkaisuiltaan haastavia.</p> <p>Pelastustoiminta kohteissa on tavanomaista haastavampaa ja mahdollisen onnettomuuden niin sisäiset kuin ulkoisetkin seuraukset voivat olla erittäin vakavia (suuronnettomuusvaara).</p> <p>Valvonta suoritetaan tarvittaessa yhteistyössä pelastustoiminnan asiantuntijan kanssa.</p>	1 2 3 ?	4 5					
<p>Kriittisyysluokka 2</p> <p>Luokkaan kuuluvat suuret kokoontumistilat, liikenteen ja infrastruktuurin kannalta merkittävät kohteet sekä vaarallisten kemikaalien laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavat laitokset. Lisäksi luokkaan kuuluvat kaikki poistumisturvallisuusselvityskohteet keskussairaaloita lukuun ottamatta.</p> <p>Kohteet ovat kokonsa ja henkilömääränsä puolesta suuria. Toiminta kohteissa on riskialtista muutosherkkyiden tai muiden tekijöiden takia. Pelastustoiminta on tavanomaista haastavampaa ja mahdollisen onnettomuuden niin sisäiset kuin ulkoisetkin seuraukset voivat olla erittäin vakavia (suuronnettomuusvaara).</p> <p>Lisäksi poistumisturvallisuusselvityskohteissa henkilöiden alentunut toimintakyky luo korostuneen tarpeen tukea kohteiden omatoimista varautumista. Kohteet ovat kokonsa ja henkilömääränsä puolesta vaihtelevia, ja pelastustoiminta on kohteissa tavanomaista haastavampaa. Kohteet ovat velvollisia laatimaan poistumisturvallisuusselvityksen, jotka tulee päivittää vähintään kolmen vuoden välein.</p> <p>Valvonta suoritetaan tarvittaessa yhteistyössä pelastustoiminnan asiantuntijan kanssa.</p>	1 2 ?	3	4 5				
<p>Kriittisyysluokka 3</p> <p>Luokkaan kuuluvat muun muassa keskisuuret kokoontumistilat, eriaisteiset oppilaitokset, kulttuurihistorialliset rakennukset, suuret teollisuuden laitokset, joissa ei käsitellä vaarallisia kemikaaleja ilmoitusrajaa ylittäviä määriä sekä kemikaalilainsäädännön perusteella pelastuslaitoksen valvottavat vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavat kohteet.</p> <p>Kohteet ovat kokonsa ja henkilömääränsä puolesta pääasiassa keskikokoisia. Riskit painottuvat kohteiden poistumisturvallisuuteen. Rakenteelliset ja tekniset ratkaisut ovat pääasiassa tavanomaisia.</p> <p>Vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavat kohteet ovat kokonsa, henkilömääränsä sekä rakenteellisten ja teknisten ratkaisujen osalta vaihtelevia. Toiminnan luonne kohteissa aiheuttaa erityistä vaaraa.</p>	1	2 ?	3	4 5			
<p>Kriittisyysluokka 4</p> <p>Luokkaan kuuluvat muun muassa pienehköt kokoontumistilat, suuret toimisto- ja työpaikkatilat, suuret varistorakennukset, jakeluasemat, keskisuuret teollisuuden laitokset, joissa ei käsitellä vaarallisia kemikaaleja ilmoitusrajaa ylittäviä määriä sekä osa majoituskohteista.</p> <p>Kohteet ovat kokonsa ja henkilömääränsä puolesta pääasiassa pieniä tai kohteessa oleskelevat henkilöt tuntevat tilat hyvin ja toiminta on pysyväisluonteista. Rakenteelliset ja tekniset ratkaisut ovat tavanomaisia.</p>	1		2 ?	3	4 5		
<p>Kriittisyysluokka 5</p> <p>Luokkaan kuuluvat muun muassa pienet kokoontumistilat, pienet ja keskisuuret toimisto- ja työpaikkatilat, pienet ja keskisuuret varistorakennukset, pienet teollisuuden laitokset, joissa ei käsitellä vaarallisia kemikaaleja ilmoitusrajaa ylittäviä määriä, maatalouden rakennukset sekä muihin kohdeluokkiin kuulumattomat rakennukset sekä osa majoituskohteista.</p> <p>Kohteet ovat kokonsa ja henkilömääränsä puolesta pieniä tai kohteessa oleskelevat henkilöt tuntevat tilat hyvin ja toiminta on pysyväisluonteista. Rakenteelliset ja tekniset ratkaisut ovat yksinkertaisia.</p>	1				2 ?	3	4 5

? = omatoimisen varautumisen auditointi tekemättä

Kriittisyysluokkien kuvaukset ja riskiluvun vaikutus tarkastusväliin kriittisyysluokan sisällä

Sijainti riskianalyysin mukaisella priorisoitavalla alueella korottaa kohteen kriittisyysluokituksen yhtä tasoa ylempään luokkaan.

onnettomuuksien ehkäisy | pelastustoiminta | ensihoito | väestönsuojelu | varautuminen

PL1, 00099 HELSINGIN KAUPUNKI
PB 112, 00099 HELSINGFORS STAD

Helsinki City Rescue Department
+358 9 310 1651 Helsingfors stads räddningsverk